

FORUM-ONDERZOEK

WAT MAAKT EEN ONDERNEMER GELUKKIG? NOU, GELD IN ELK GEVAL NIET

Wat vinden ondernemers nou het leukste aan het ondernemerschap? En hoe gelukkig zijn ze eigenlijk? Forum vroeg het ondernemers uit heel Nederland. Verrassend: 80 procent heeft het gevoel een belangrijke maatschappelijke bijdrage te leveren.

Waarom doen ondernemers eigenlijk wat ze doen? Hun grootste motivatie om te starten met hun bedrijf was de vrijheid om hun eigen dromen te volgen, zegt ruim eenderde. Ook redenen als 'niet voor een baas willen werken' en 'van je hobby je werk maken' spelen mee. Voor ondernemers met een familiebedrijf geldt dat eenderde ondernemer geworden is, omdat hij of zij het zag als 'mijn verantwoordelijkheid binnen de familie' om het bedrijf

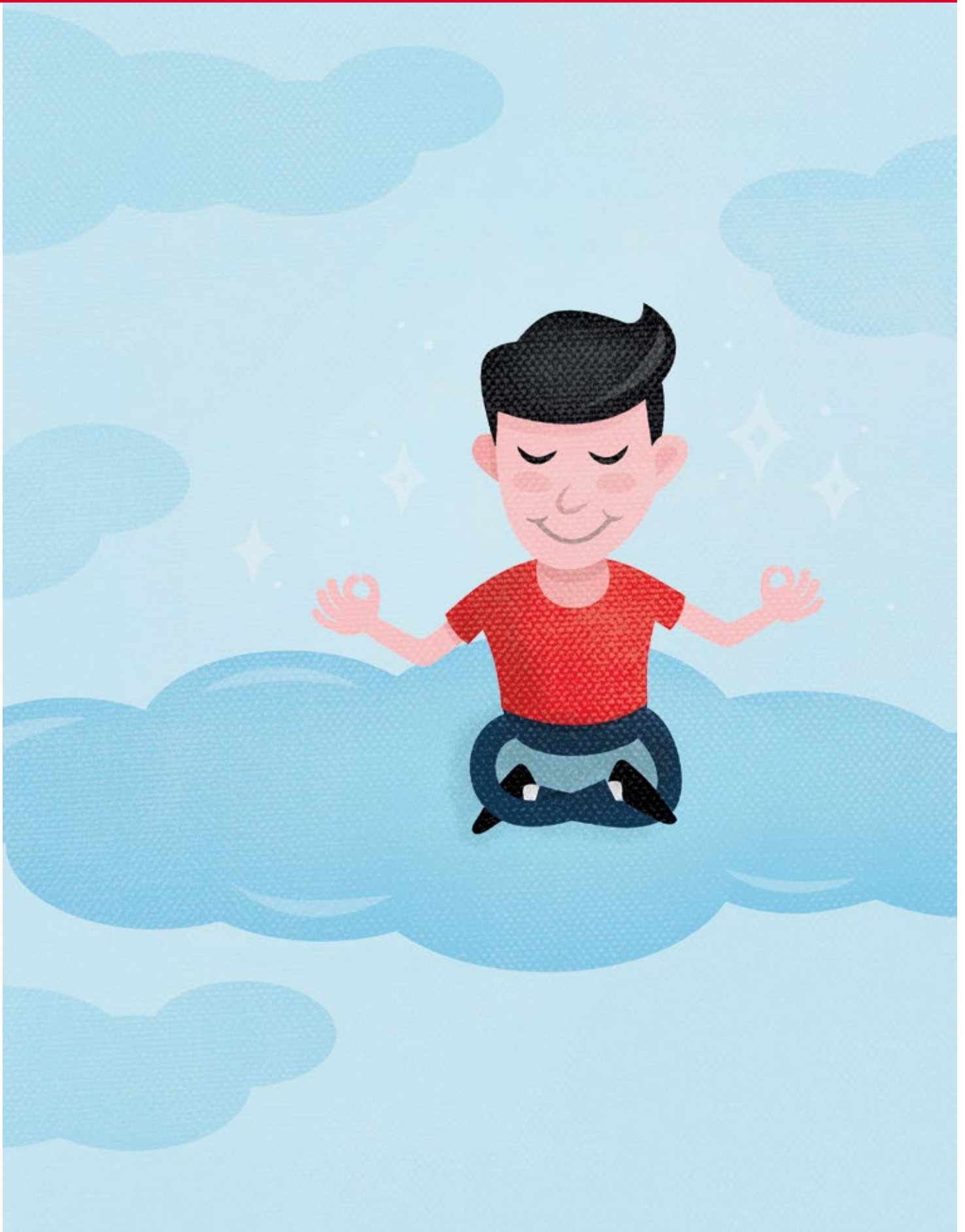
over te nemen. Ook degenen met een familiebedrijf bij wie verantwoordelijkheid niet per se een issue is, speelt familie toch een rol. 'Het is erg leuk om in een familiebedrijf te werken' en 'ik heb altijd gedroomd het familiebedrijf voort te mogen zetten', zeggen ze.

TOEVAL SPEELT EEN ROL

Voor een aanzienlijk deel van de ondernemers is het eerder een combinatie van die factoren.

Over de enquête

In deze *Forum*-enquête is 9.500 ondernemers aangesloten bij de regionale verenigingen van VNO-NCW gevraagd naar hoe zij hun werk ervaren. Van hen vulden 231 de online-enquête in tussen 29 mei en 13 juni 2017.

En soms valt het leven nou eenmaal niet te plannen. Zoals één van hen stelt: 'Soms komt er een trein voorbij.' Ondernemers zijn optimistische mensen, die met een frisse blik naar de toekomst kijken. Op de stelling 'Ik krijg elke dag weer energie van de nieuwe kansen die ik zie', zegt bijna 90 procent 'ja'. Digitalisering een bedreiging? Nee hoor, zegt 92 procent. Juist een kans. Gemiddeld geven ondernemers hun geluk een 8. Slechts 2,6 procent geeft zijn eigen geluk een onvoldoende.

ONDERNEMER EN DE MAATSCHAPPIJ

Maar liefst 80 procent van de ondernemers heeft het gevoel een belangrijke bijdrage te leveren aan de maatschappij. Ze zijn bewust bezig met duurzaamheid en het milieu. Of zetten zich in om mensen met afstand tot de arbeidsmarkt te helpen. 'Mijn hele personeel komt uit een uitkeringssituatie', vertelt een ondernemer. Anderen zien hun bijdrage op kleinere schaal, zoals het ontwerpen of bouwen van huizen. 'Ik lever een goede en eerlijke dienst tegen een redelijke prijs', zegt er één. Gevraagd naar waar ze het meeste plezier aan beleven in het ondernemerschap, zetten ondernemers geld verdienen helemaal onderaan hun lijst. Over hun inkomen zijn ze tevreden, zegt tweederde van hen. Al zouden ze soms meer kunnen verdienen in loondienst of staan hun verdiensten niet altijd in verhouding tot de tijd die ze in het bedrijf stoppen. Rijk en succesvol worden als motief om een bedrijf te beginnen? Maar 2 procent van de ondernemers voert dat aan als reden.

DE IDEALE DAG

De ideale dag voor een ondernemer is een dag met enthousiaste werknemers en tevreden klanten, waarop nieuwe opdrachten binnengehaald worden en waarop aan de toekomst kan worden gewerkt. Helemaal perfect is het als alles als vanzelf loopt. De omstandigheden moeten dan ook goed zijn: de dag beginnen met sporten is fijn, net als zelf de kinderen naar school brengen en als de zon schijnt, is de ondernemer al helemaal tevreden. En hij mag soms ook een beetje dromen. 'Het Bahama-model, lekker in de zon liggen, nieuwe dingen bedenken en alles loopt': dat lijkt een ondernemer wel wat. Een paar van de geënquêteerden hebben al helemaal niks

meer te klagen. 'Zoals mijn dagen er nu uitzien.' Maar de meesten zijn op een echte dag vaak toch vooral tijd kwijt aan teveel overleggen, vergaderen, e-mails wegwerken en aan 'klein gedoe'. Op een echte dag is er 'minder tijd voor zaken waar ik echt goed in ben,' zegt een ondernemer.

WERKNEMERS

Opvallend is dat ondernemers in familiebedrijven veel voldoening halen uit de relatie met hun werknemers (90 procent), tegenover 75 procent van de totale groep. Verrassend is het wellicht niet, maar degenen die aangeven 'directeur in loondienst' te zijn, hebben minder hoofdbrekens over hun personeel dan ondernemers met een eigen bedrijf. 38 Procent van de totale groep zegt soms meer zorgen te hebben van zijn personeel dan plezier. 'Het bedrijf moet mee met de tijd en dat wekt weerstand op', zegt een ondernemer. Een ander zegt dat juist het tekort aan technisch personeel hem sores oplevert. Uit een eerdere enquête die *Forum* hield, bleek dat ondernemers hun werknemers gemiddeld een 7,5 geven.

WAKKER LIGGEN VAN

Ondernemer zijn is niet altijd een feest. Bijna tweederde ligt weleens wakker van zijn bedrijf. Bijvoorbeeld over financiering, zieke werknemers, klanten die niet betalen, de toekomst. Vooral in de crisis was het raak, zeggen ondernemers. 'Wakker liggen doen we allemaal over iets wat we lief hebben', zegt er een poëtisch. En soms liggen ze wakker 'van enthousiasme'. Over de invloed op hun privéleven zijn ze verdeeld. De helft zegt dat het ondernemerschap vaak voor gaat. Omdat het altijd doorgaat 'in mijn hoofd', omdat ondernemers tot in de kleine uurtjes doorgaan als hun werknemers allang vrij zijn, en omdat je nou eenmaal '24 uur per dag ondernemer bent. Je loopt toch snel wel die extra mijl.' Vaak lopen werk en privé ook in elkaar over. Het voordeel is dan wel weer dat ondernemers hun werktijd meestal wel flexibel kunnen indelen.

PAARSE KROKODILLEN

Maar wil je een ondernemer echt diep in zijn ziel raken, vraag dan naar zijn mening over

**'IK WIL
DAT MIJN
KINDEREN
WETEN:
ONDER-
NEMEN IS
NIET ENG'**

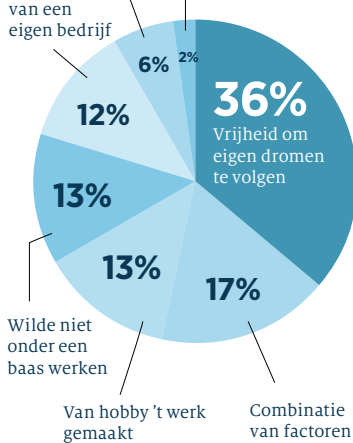
DE START

Waarom bent u ondernemer geworden?

Mijn verantwoordelijkheid binnen de familie

Altijd al gedroomd van een eigen bedrijf

Wilde rijk en succesvol worden

Hier halen ondernemers het meeste plezier uit

TOP-3:

- 1 Innoveren / nieuwe kansen zien
- 2 Onafhankelijk zijn
- 3 Een bijdrage leveren aan de maatschappij

Hier halen ondernemers het minste plezier uit

TOP-3:

- 1 Regeldruk
- 2 Administratie
- 3 Onvoorspelbare overheid

65% van de ondernemers is dik tevreden met zijn beloning

PRIVÉLEVEN

43% zegt dat het ondernemerschap ten koste gaat van zijn privéleven

0% raadt zijn kinderen af om te ondernemen

ONDERNEMERS GEVEN HUN GELUK GEMIDDELD EEN 8

8 OP DE **10** heeft het gevoel met het bedrijf een belangrijke bijdrage te leveren aan de maatschappij (1 op de 10 niet, 1 op de 10 weet het niet)

De maatschappij

ZORGEN

66%

van de ondernemers ligt weleens wakker van het ondernemerschap

TIJD OM NA TE DENKEN OVER DE TOEKOMST

TOT SLOT

Hoelang willen ondernemers doorgaan met hun bedrijf?

38%

Totdat ik geen plezier meer uit het ondernemerschap haal

28%

Totdat ik niet meer kan werken vanwege mijn leeftijd/gezondheid

18%

Totdat ik voldoende financiële zekerheid heb opgebouwd

11%

Totdat ik een aantrekkelijk aanbod krijg van buitenaf

5%

Totdat één van mijn kinderen oud genoeg is om het bedrijf over te nemen

WIE DEDEN ER MEE?

231 ondernemers uit heel het land

SOORT ONDERNEMER	LEEFTIJD	BRANCHE	BEDRIJFSGROOTTE
Zelf gestart	18 tot 40 12%	Dienstverlening	1 tot 15 54%
Directeur	41 tot 50 26%	Bouw en installatie	16 tot 50 18%
Familiebedrijf	51 tot 60 41%	Industrie	51 tot 500 23%
Bedrijf overgenomen	61+ 20%	(Detail)handel	>500 5%
Anders		Vervoer & transport	
		Anders	

politiek en regeldruk. Dat laatste levert ondernemers het minste plezier op in hun werk – gevolgd door administratie en onvoorspelbare overheid op 2 en 3. 'Paarse krokodillen zijn een bron van irritatie' en regels 'beperken regelmatig de succesvolle introductie van innovatieve producten', zeggen ze. Juist bij de middenstand en bij familiebedrijven zijn veranderingen in de regelgeving lastig op te vangen, zegt er één. Teveel regeldruk werkt averechts: 'Ondernemers zijn geen kleine kinderen.' Ruim de helft van de ondernemers vindt dan ook dat regeldruk regelmatig hun plezier verpest. Maar, zo merkt er één nuchter op: 'Regeldruk is een feit, daarover stressen heeft weinig nut.' De politiek komt er ook niet goed vanaf. Tweederde van de ondernemers vindt dat de politiek niet haar best doet om ondernemerschap te stimuleren. Eén merkt op dat politici ondernemers vooral zien als melkkoeien, in plaats van als motor van de economie. Wat vooral frustrereert, is dat de politiek maar een spanne heeft van vier jaar. 'Ik stoort me soms aan de zigzagkoers, aan het voortdurend veranderen van regels en wetten.'

'IK KRIJG ER ELKE DAG WEER ENERGIE VAN'

STOPPEN OF DOORGAAN

Stoppen met ondernemen doen ondernemers pas wanneer ze geen plezier meer halen uit wat ze doen of als ze niet meer kunnen werken vanwege hun leeftijd of gezondheid. Of als ze geen waarde meer kunnen toevoegen aan het bedrijf. 'Als ik in de weg ga lopen en een belemmering vorm voor vernieuwing,' zegt een ondernemer. 'Als ik te conservatief word,' zegt een ander. Slechts 11 procent zegt te stoppen bij een aantrekkelijke aanbieding van buitenaf. Maar daarmee bedoelen ze niet per se dat ze 'weggekocht worden' door een ander bedrijf. 'Eigenlijk bedoel ik: totdat de continuïteit gegarandeerd is in andere handen.' Of hun eigen kinderen gevraagd worden? 76 Procent van de ondernemers met oudere kinderen vindt dat zij zelf hun toekomst moeten kiezen. Al hopen sommigen wel dat hun kinderen dan vervolgens toch een bedrijf starten of de zaak overnemen. 'Ik vind het belangrijk dat ze weten dat ondernemerschap bestaat en niet eng is,' zegt een ondernemer. 'Dat is geen reëel beeld: je hebt veel zelf in de hand en dat is juist het leuke eraan.' ■